

**ინკლუზიური განათლების განვითარება და ღირებულებათა
თეორიული კონცეფცია სწავლების უმაღლეს საფეხურზე
(შეპირისპირებითი ანალიზი)**

ჭანტურია გვანცა

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბილისი
ხატიაშვილი ხატია
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბილისი

<https://doi.org/10.52340/idw.2021.546>

აბსტრაქტი. ინკლუზიური განათლების კვლევას ადრეული ისტორია გააჩნია ევროკავშირის ქვეყნებში. მან ჩამოყალიბების პროცესში ძველი დროიდან მოყოლებული დღემდე მრავალი ეტაპი გაიარა. თავიდან ეს იყო მიუღებლობა და გარიყულობა, მაგრამ დღეს მსოფლიოს თითქმის ყველა ქვეყანაში თანხმდებიან იმაზე, რომ შშმ პირები უნდა ცხოვრობდნენ საზოგადოებაში შეძლებისდაგვარად ინტეგრირებულად. შესაბამისად, ჩვენ გადაწყვიტეთ, გვეწარმოებინა შეპირისპირებითი ანალიზი ორი ევროპული ქვეყნის მაგალითზე.

სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე პირთა ჩართვა უმაღლესი სასწავლებლებლების სასწავლო პროცესში ინკლუზიური განათლების მოდელით არ წარმოადგენს მარტივ პროცესს. ის საჭიროებს ახალი რეგულაციების შემუშავებასა და გამოყენებას როგორც თეორიულ, ასევე პრაქტიკულ დონეზე.

უმაღლესი განათლების ხელმისაწვდომობის საკითხით დაინტერესდნენ მე-20 საუკუნის ბოლოს. თუმცა ამას ბევრი პრობლემა ახლდა თან. ამან მოიტანა ის, რომ საზოგადოება დაფიქრდა, ვის შეეძლო მიეღო უმაღლესი განათლება და ვის - არა. საჭირო იყო კადრებისა და ადმინისტრაციის გადამზადება, უნივერსიტეტების აღჭურვა სპეციალური საჭიროებებით და დამხმარე აღჭურვილობებით, სახელმძღვანელოების მომზადება. ეს პროცესი დღემდე დახვეწის პროცესშია, რადგან ყველა ქვეყანა ვერ დაიკვეხნის ამ პრობლემის სრული გადაჭრით. ბევრი რამ გაკეთდა, მაგრამ კიდევ ბევრი დარჩა გასაკეთებელი.

მნიშვნელოვანი ელემენტი განათლების სიტემაში მაინც არის სკოლა, საბაზისო საფეხური. სტუდენტები სკოლიდან მოდიან და იქ იღებენ განათლების ძირითად ნაწილს. საყურადღებოა, რა მიიღეს მათ სკოლაში და რას ვახვედრებთ ჩვენ მათ უმაღლეს სასწავლებლებში.

საკვანძო სიტყვები: ინკლუზიური განათლება, უმაღლესი განათლება, შშმ პირი, შეზღუდული შესაძლებლობები

ინკლუზიური განათლება არის თანამედროვე საგანმანათლებლო მიდგომა. ის წარმოადგენს განათლების ისეთ სისტემას, რომელმაც უნდა უზრუნველყოს ყველა ბავშვის თუ მოზარდის ხარისხიანი განათლება სწავლების ნებისმიერ საფეხურზე მისი შესაძლებლობების მიუხედავად.

1994 წელს სალამანკას დეკლარაციამ და 2006 წელს გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირების უფლებათა კონვენციამ მნიშვნელოვნად შეცვალა სპეციალური საჭიროებების მქონე პირთა განათლებისადმი დამოკიდებულება. 2004 წლამდე საქართველოს განათლების სისტემა არ იცნობდა

ინკლუზიური განათლების პრინციპებს და შესაბამისად, ნებისმიერი შეზღუდული თუ სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ბავშვისთვის განათლების ერთდერთ ალტერნატივას სპეციალიზირებული სკოლა წარმოადგენდა. საქართველოში ინკლუზიური განათლების დანერგვა დაიწყო 2005 წლიდან და 2012 წლისთვის უკვე ყველა სკოლისთვის სავალდებულო გახდა.

დღეისათვის, ინკლუზიური განათლების დანერგვის დინამიკა (სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე პირებისათვის განათლების ხელმისაწვდომობის კუთხით) სკოლამდელი, ზოგადი და პროფესიული განათლების დონეზე მზარდია. თუმცა, ინკლუზიური განათლების საკანონმდებლო ჩარჩო შეზღუდული შესაძლებლობის პირთათვის სწავლების უმაღლეს საფეხურზე ინკლუზიური განათლების უზრუნველსაყოფად შედარებით მწირია. ვინაიდან წლების წინ, როცა ჯერ კიდევ ინკლუზიურ განათლებაზე თითქმის არც არაფერი გაგვეგო, სწავლების უმაღლეს საფეხურზე აღმოჩნდით პირისპირ პედაგოგი და სტუდენტი - შშმ პირები. არც პედაგოგებმა ვიცოდით ბევრი არაფერი ამ მიმართულებით და არც უმაღლესი სასწავლებელი იყო ბოლომდე მზად (იგულისხმება მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა, მიდგომები და სხვა). ძალიან საინტერესო აღმოჩნდა მათთან მუშაობა, ერთობლივმა ძალისხმევამ გვიჩვენა და რამოდენიმე პედაგოგს გაგვიჩნდა სურვილი, ჩავრთულიყავით ინკლუზიური განათლების განვითარების ტენდენციების კვლევაში, რათა უფრო სიღრმისეულად შეგვესწავლა მიდგომები, ტენდენციები. 2009 წლიდან დავიწყეთ დასავლეთის იმ მეცნიერთა ნაშრომების დამუშავება, რომელთაც დიდი წვლილი შეიტანეს ინკლუზიური განათლების დანერგვასა და განვითარებაში. მიღებული შედეგები ავსახეთ დასავლელ პარტნიორებთან ერთად ჩვენს მიერ დამუშავებულ და შექმნილ სამეცნიერო სტატიებსა და პროექტებში. მაგალითისთვის, უცხოური ენის სწავლების ზოგიერთი მეთოდოლოგიური თავისებურებები ინკლუზიურ გარემოში (ფრანგული და რუსული ენების სწავლებისას) - ავტორები გ.ჭანტურია, ხ.ხატიაშვილი, Психо-социальные сложности в изучении французского и русского языков в межкультурной среде (нейролингвистический подход - ავტორები გ.ჭანტურია, ხ.ხატიაშვილი და სხვა. პროექტი შვედური ინსტიტუტის პროექტებში "განათლება და ინტეგრაცია" 2010-2011 წწ; "განათლება საზღვრებს გარეშე", 2011-2012 წწ. ასევე, შვედურ-ბელორუსული, შვედურ-უკრაინული და შვედურ-ქართული პროექტები 2011-2013 წწ. Хатиашвили Х. А., Чантуриа Г. В. Обучение иностранному языку в инклюзивной среде (Опыт Грузии), Япония, Киото, 2019г.

კვლევისათვის შევარჩიეთ ორი ქვეყანა - საფრანგეთი, შვედეთი და ვაწარმოეთ შეპირისპირებითი ანალიზი:

რატომ საფრანგეთი?

ცნობილია, რომ საფრანგეთის დედაქალაქი უკვე შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ადამიანებთან მუშაობის ცენტრად იქცა. ეს ერთ მუშტად შეკრული გუნდია, რომელიც უზარმაზარ შედეგებზე მუშაობს. აქ მრავლად არის ინკლუზიურ განათლებაზე ორიენტირებული ცენტრი (მათ შორის ყველაზე ცნობილი ცენტრი INSHEA), რომლებიც სწავლების უმაღლეს საფეხურამდე მისასვლელ ერთგვარ ხიდს წარმოადგენენ.

საფრანგეთში პასუხისმგებლობა შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა თანაბარი შესაძლებლობის უზრუნველყოფისათვის, ეკისრება სახელმწიფოს და არა უმაღლეს სასწავლებლებს.

1991 წლის 13 ივლისს მიღებული კანონი ხელს უწყობს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთათვის უმაღლესი განათლების ხელმისაწვდომობის გაუმჯობესებას. იგი ავალდებულებს განათლების სამინისტროს, უზრუნველყოს ფიზიკური ინფრასტრუქტურის ადაპტირება და უმაღლესი განათლების მხარდაჭერის პროგრამების ხელმისაწვდომობა.

რატომ შვედეთი?

შვედეთი პირველი სკანდინავიური ქვეყანაა, სადაც მხედველობა და სმენადაქვეითებულ ბავშვთა სკოლები დაარსდა. ეს იყო 1809 წელს სტოკჰოლმში, მისი დაამარსებელი იყო პარ არონ ბერგი (1776-1839). ამგვარი სიახლე ნელ-ნელა დაინერგდა და სხვადასხვა ფორმით ჰპოვა აღიარება. შესაბამისად ამ ქვეყანას გააჩნია შშმ პირებთან

ურთიერთობის უდიდესი გამოცდილება და ისტორია. მათი განათლების ძირითადი პრინციპია “სკოლა ყველასათვის”, რაც გულისხმობს განათლების ხელმისაწვდომობას ყველასათვის. კანონი განათლების შესახებ ადგენს, რომ ყველა ბავშვი უნდა სარგებლობდეს ამ უფლებით განურჩევლად სქესისა, საცხოვრებელი ადგილისა და სოციალური თუ ეკონომიკური მდგომარეობისა. ეს ხელს უწყობს, განხორციელდეს პრინციპი - არცერთი მოზრდილი განათლების გარეშე, რაც ჩამოყალიბებულია კიდეც განათლების შესახებ კანონის პირველსავე პუნქტში. სავალდებულო სკოლების კურიკულუმი საერთოდ არ იყენებს ტერმინს ან ცნებას - ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა, რითაც ხაზს უსვამს ყველა ბავშვის უფლებას, განათლება მიიღოს ერთიან სისტემაში.

შეპირისპირებით ანალიზის შედეგად, საფუძველი ჩაეყარა ახალი ცოდნის შექმნას, ახალი იდეების და კონცეფციების, მოვლენების და ფაქტების, თეორიებისა და მოდელების თეორიულ და ექსპერიმენტულ შესწავლა-ანალიზს.

ევროკავშირის ქვეყნების (ჩვენს შემთხვევაში, საფრანგეთი, შვედეთი) და საქართველოს ინკლუზიური განათლების განვითარებისა და ჩამოყალიბების შედარებით-შეპირისპირებითი ანალიზი თეორიულ ჭრილში დაინტერესებულია სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე პირთა ჩართვით უმაღლესი სასწავლებლების სასწავლო პროცესში ინკლუზიური განათლების მოდელით. ეს კი არ წარმოადგენს მარტივ პროცესს. ის საჭიროებს ახალი რეგულაციების შემუშავებასა და გამოყენებას, როგორც თეორიულ, ასევე პრაქტიკულ დონეზე. ინკლუზიური განათლების ეფექტურობის საწყისი შეფასება სამომავლო კვლევებისთვის გარკვეულ ათვლის წერტილს იძლევა.

საინტერესოა, გაგიზიაროთ ინკლუზიური განათლების განვითარების ზოგადი და ჩვენს მიერ შესწავლილი ქვეყნების ისტორია. ინკლუზიური განათლების მსოფლიო ისტორიის ცოდნა მნიშვნელოვანია იმისათვის, რომ გავიგოთ მისი თანამედროვე მიმდინარეობა და განვითარება. აღსანიშნავია, რომ ძველი მსოფლიოს ისტორიაში - ეგვიპტეში, ძველ საბერძნეთში და ძველ რომში - არ სცნობდნენ ინვალიდებსა და ფიზიკური დეფექტის მქონე ადამიანებს საზოგადოების სრულუფლებიან წევრებად. მათ დევნიდნენ და კლავდნენ კიდეც. თუმცა საზოგადოების განვითარებასთან და პედაგოგიკის აღმოცენებასთან ერთად ასეთი მიდგომა შეიცვალა. მოგვიანებით, დაიწყო ზრუნვა ფიზიკური ნაკლის მქონე ადამიანებზე. უსინათლო ადამიანები ცხოვრობდნენ ტაძრებში და იქ მსახურობდნენ.

რელიგიამ ხელი შეუწყო ჰუმანური პრინციპების განვითარებას. შუა საუკუნეებში აღიარეს, რომ შეიძლება შშმ პირების სწავლება, მაგრამ სმენადაქვეითებულებს დევნიდნენ ეკლესიიდან, ვინაიდან მათ არ შეეძლოთ ღვთის სიტყვის გაგება.

ქრისტიანობის შემოსვლასთან ერთად მოხდა ღირებულებების გადაფასება და ამან შეცვალა მათ მიმართ დამოკიდებულება. უსინათლოებს მიიჩნევდნენ გარკვეულწილად ღმერთთან ახლოს მყოფ ადამიანებად.

ჩეხი განმანათლებელი და ფილოსოფოსი იან ამოს კომენსკი თავის ნაშრომებში ეხებოდა ინვალიდი ბავშვების განათლების საკითხს. ის კითხვაზე - შესაძლებელია თუ არა უსინათლოთა, სმენადაქვეითებულთა და გონებრივად ჩამორჩენილების სწავლება, რაკი მათ ფიზიკური ნაკლის გამო ვერ გადასცემ სრულყოფილ ცოდნას? ასე პასუხობდა: ადამიანის სწავლებისაგან არ შეიძლება გამოვყოთ არავინ, გარდა არა ადამიანისა. უნდა აღინიშნოს, რომ კომენსკი შშმ პირების ჩვეულებრივ, ნორმალური განვითარების მქონე ბავშვებთან სწავლების მომხრე იყო. ამ უკანასკნელებმა კი მათ უნდა გაუწიონ შესაბამისი დახმარება. ამ დროს მნიშვნელოვანია მასწავლებლის როლიც, რომელიც უნდა დაუკვირდეს იმას, რომ მთელი ეს პროცესი სწორად წარიმართოს. მან შემოიტანა ერთობლივი სწავლების ცნება ყველა კატეგორიის ბავშვებისათვის, რომელიც ითვალისწინებს ყველა საჭიროებას და საფუძვლად უდევს ინკლუზიურ განათლებას.

შშმ ბავშვების ერთობლივი სწავლება და აღზრდა მოითხოვდა სმენადაქვეითებული, უსინათლო და გონებრივად ჩამორჩენილი ბავშვების სწავლებისათვის სპეციალური მიდგომებისა და მეთოდების შემუშავებას, რაზეც მუშაობდნენ შემდგომი თაობის

პედაგოგებიც. ცნობილი შვეიცარიელი პედაგოგი იოჰან პესტალოცი აღიარებდა ფსიქო-ფიზიკური დარღვევების მქონე ბავშვების სწავლების აუცილებლობას, საგანმანათლებლო დაწესებულებების, მასწავლებლებისა და სპეციალური პროგრამების ადაპტაციას.

დღევანდელ დღეს ამან არ დაკარგა აქტუალობა, რადგან ზოგადი განათლების პროგრამები, სასწავლო პირობები და ერთიანი მეთოდები არ აკმაყოფილებს განვითარების შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ბავშვების საგანმანათლებლო საჭიროებებს.

ფილოსოფოსი და პედაგოგი ჯონ ლოკი ავითარებდა ადამიანების ბუნებრივი თავისუფლებისა და თანასწორობის კონცეფციას, რომლის მიხედვითაც სწავლება უნდა მორგებულიყო ბავშვის მოთხოვნებსა და საჭიროებებს.

ფრანგმა განმანათლებელმა და ფილოსოფოსმა დენი დიდრომ შექმნა ტრაქტატი „წერილი მხედველობის მქონე ადამიანებს უსინათლოების შესახებ“, სადაც დეტალურად აღწერა უსინათლო ადამიანის შინაგანი სამყარო, გარე სამყაროს მისეული აღქმა, ფსიქოლოგია, გრძნობები, დაკვირვებები, თავისი შეხედულებები მათი ცხოვრების შესახებ. ამით საფუძველი დაუდო უსინათლო ადამიანების მიმართ ყურადღებიან დამოკიდებულებას, ხაზი გაუსვა მათ შესაძლებლობებსა და მოთხოვნილებებს.

განმანათლებელთა ეპოქამ ახალი ერა შექმნა უსინათლოთა განათლების სფეროში. სპეციალური განათლების განვითარება დაკავშირებულია მცირედი მხედველობის მქონე ადამიანების სწავლების დაწყებასთან საფრანგეთში 1770 წელს, ხოლო უსინათლოთა სწავლებასთან-1784 წელს. მოგვიანებით გაიხსნა სკოლები ფსიქოფიზიკური განვითარების დარღვევის მქონე ბავშვებისათვის გერმანიასა და ინგლისში. საფრანგეთში პრიორიტეტული იყო უსინათლოთა სწავლება. მათ შემწეობასა და დახმარებას აძლევდნენ. სახალხო სკოლის დირექტორმა ანდრე ბლანშემ გამოუშვა სახელმძღვანელო პედაგოგებისათვის, რომელშიც აღწერილი იყო, თუ როგორ უნდა ესწავლებინათ უსინათლოთათვის და სმენადაქვეითებულთათვის. 1909 წელს გამოვიდა კანონი გონებრივად ჩამორჩენილი ბავშვების სკოლებისა და კალსების სრულყოფისათვის.

უმაღლესი განათლების ხელმისაწვდომობის საკითხით დაინტერესდნენ მე-20 საუკუნის ბოლოს. თუმცა ამას ბევრი პრობლემა ახლდა თან, ამან მოიტანა ის, რომ საზოგადოება დაფიქრდა, ვის შეეძლო მიეღო უმაღლესი განათლება და ვის - არა. საჭირო იყო კადრებისა და ადმინისტრაციის გადამზადება, უნივერსიტეტების აღჭურვა სპეციალური საჭიროებებით და დამხმარე აღჭურვილობებით, სახელმძღვანელოების მომზადება. ეს პროცესი დღემდე დახვეწის პროცესშია, რადგან ყველა ქვეყანა ვერ დაიკვეხნის ამ პრობლემის სრული გადაჭრით. ბევრი რამ გაკეთდა, მაგრამ კიდევ ბევრი დარჩა გასაკეთებელი.

განათლების სისტემის შვედური მოდელი დაფუძნებულია თანასწორობის პრინციპებზე და შესაბამისად ამან გამოიღო შედეგები; შედეგად შვედურ საზოგადოებაში უთანასწორობა შემცირდა. შვედეთი ის ქვეყანაა, რომელიც აქტიურად ავითარებს ინკლუზიური განათლების სხვადასხვა ფორმას. შშმ ბავშვების 80% დადის ჩვეულებრივ სკოლებში, მათთვის შემუშავებულია სპეციალური საგანმანათლებლო სისტემები. საბავშვო ბაღებშიც იგივე სიტუაციაა. თუმცა იმ ბავშვებისთვის, რომლებსაც არა აქვთ სკოლაში სიარულის შესაძლებლობა განსაკუთრებით შეზღუდული ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო, მათთვის არსებობს სპეციალური სკოლები. შვედეთის განათლების სისტემაში მნიშვნელოვანი ელემენტია საერთო ეროვნული დაგეგმარება და მართვა. პარლამენტი განსაზღვრავს საგანმანათლებლო პროგრამების მიზნებს, სწავლების ხანგრძლივობასა და დაფინანსების სისტემას. 1989 წლამდე ქვეყნის მთავრობა მონაწილეობდა საერთო საგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავებაში. ბოლო დროს შვედეთში უამრავი რეფორმა გატარდა განათლების სისტემაში. ყველაზე მთავარი მაინც იყო განათლების სისტემის დეცენტრალიზაცია. სასწავლო დაწესებულებებს მიეცათ დამოუკიდებლობის საშუალება. არა მხოლოდ მუნიციპალიტეტებმა, არამედ მასწავლებელთა და მშობელთა გაერთიანებებმა სასკოლო სწავლების ბევრ საკითხში გადაწყვეტილების მიღების უფლება.

კვლევების შედეგად დადგინდა, რომ შშმ მოსწავლეებს აქვთ კარგი აკადემიური მოსწრება. ეს მეტყველებს არა მხოლოდ იმაზე, რომ ისინი აღწევენ განსაკუთრებულ

პროგრესს, არამედ იმაზეც, რომ ინკლუზიური განათლება, განცალკევებულ სწავლებასთან მიმართებაში უფრო დადებითად მოქმედებს მოსწავლეებზე. ეს დადებითად აისახება ნორმალური განვითარების მქონე მოსწავლეებზეც, რადგან ისინი სწავლობენ მიმტვევებლობას სხვათა მიმართ. ბევრ ევროპულ ქვეყანაში კვლევებმა დაადასტურა, რომ ინკლუზიური განათლების განვითარებაში უდიდეს როლს თამაშობს სკოლა და მასწავლებელი. შვედეთში შშმ მოსწავლეებთან მუშაობს სპეციალური მასწავლებელი. სპეციალური სახელმწიფო დაწესებულების კონტროლის ქვეშაა ყველა სახის დახმარება, რომელსაც გააჩნია დამოუკიდებელი ფინანსური, ადმინისტრაციული და საკანონმდებლო სისტემა. კომუნის საბჭოსთან არსებული ბავშვთა დახმარების ცენტრის მასწავლებელი ეხმარება მშობლებს სხვადასხვა საკითხების გადაჭრაში. ბავშვის საჭიროებებიდან გამომდინარე ისინი მშობლებთან ერთად ადგენენ სასწავლო გეგმას, რომლის შესრულებაზეც პასუხისმგებელია მასწავლებელი. საჭიროების შემთხვევაში კლასში იწვევენ ასისტენტ-პედაგოგს.

საფრანგეთში არსებობს გარკვეული ფონდები, რომლებიც ხელს უწყობს განათლების ხელმისაწვდომობას და მისი პირობების გაუმჯობესებას. ამგვარ პროექტებს ახორციელებს ძირითადად უმაღლესი სასწავლებლის ადმინისტრაცია და ის ეხება ტექნიკურ საკითხებს. ასევე უმაღლეს სასწავლებლებში არსებობს სპეციალური კოორდინატორები, რომლებიც სტუდენტებთან კომუნიკაციის პასუხისმგებლები არიან და გარკვეული ინიციატივების კოორდინაციას უწყობენ ხელს. სწავლებისა და კვლევის უმაღლესი ეროვნული ინსტიტუტი შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ახალგაზრდებისა და მათი სწავლებისათვის არის საჯარო ადმინისტრაციული დაწესებულება, რომელსაც გააჩნია იურიდიული და ფინანსური ავტონომია და უზრუნველყოფს ისეთი კადრების მომზადებას, რომლებიც დაკავებული არიან განათლების, სოციალური და პროფესიული ხელმისაწვდომობისა და მხარდაჭერის საკითხებით.

მნიშვნელოვანი ელემენტი განათლების სიტემაში მაინც არის სკოლა, საბაზისო საფეხური. სტუდენტები სკოლიდან მოდიან და იქ იღებენ განათლების ძირითად ნაწილს. საყურადღებოა, რა მიიღეს მათ სკოლაში და რას ვახვედრებთ ჩვენ მათ უმაღლეს სასწავლებლებში.

1993 წლიდან სტოკჰოლმის უნივერსიტეტი ფუნქციონირებს, როგორც ცენტრი, რომელიც ანიჭებს გრანტებს სხვადასხვა უმაღლეს დაწესებულებებს შშმ სტუდენტების პედაგოგიური დახმარების უზრუნველსაყოფად. ყველა უნივერსიტეტში არსებობს დამხმარე პერსონალი, მრჩეველი ინკლუზიური განათლების საკითხებში, რომელიც უზრუნველყოფს დამხმარე ღონისძიებების ორგანიზაციას. რაც შეეხება საკანონმდებლო ცვლილებებს, შემოღებულია სპეციალური დახმარება შშმ სტუდენტებისათვის, ეხმარებიან სპეციალური მოწყობილობების შექმნაში, სხვადასხვა მომსახურების მიღებაში.

კვლევის შედეგად ჩვენ გავანალიზეთ ყველა ის მეთოდი, რომელსაც ეფექტურად იყენებენ დასავლეთის ქვეყნების გამოცდილი მეცნიერები. ეს კი თავისთავად განვითარებას ჰპოვებს სამომავლოდ სხვა შესასწავლი ქვეყნების ანალიზში.

არსებული კვლევები საშუალებას მოგვცემს, ახალი იდეების და კონცეფციების დანერგვაში, კვლევის პროცესის ინტეგრაციას უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სასწავლო პროცესში.

ლიტერატურა:

1. Mirza, H. S. Race, gender and educational desire Text. / H. S. Mirza Equality, participation and inclusion 1: Diverse perspectives (2nd ed.); in Rix J., et. al. (Eds.). London and New York: Routledge and Open University Press, 2010.
2. Hoover, J. J. The role of special educators in a multitiered instructional system Text. / J. J. Hoover, J. R. Patton // Intervention in Schools and Clinics. 2008. - № 43
3. Gardner, H. Intelligence reframed: Multiple intelligences for the 21st century Text. / H. Gardner. New York: Basic Books, 2000
4. Малофеев, Н. Н. Интеграция и специальные образовательные учреждения Текст. /

5. Малофеев Н. Н., Н. Д. Шматко // Дефектология. 2008
6. ეროვნული სასწავლო გეგმა ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებისათვის 2010-2016
7. "ვისწავლოთ ერთად - ინკლუზიური განათლება", 2008
8. განათლება და დასაქმება - გზა შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა ინტეგრაციისაკენ, 2012
9. „ინკლუზიური განათლების წარმატებული შემთხვევები“, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო, 2014

Development of Inclusive Education and Theoretical Concept of Values in the Higher Education System (cross-case analysis)

Chanturia Gvanca

Ivane Javaxishvili State University, Tbilisi

Khatiashvili Khatia

Ivane Javaxishvili State University, Tbilisi

Abstract

The study of inclusive education has an early history in EU countries. It has gone through many stages in its formation from ancient times to the present day. At first the persons with disabilities were excluded from society, but today almost every country in the world agrees, that people with disabilities should live integrated in our society as it is possible. Therefore, we decided to conduct a cross-case analysis on the example of two European countries – France and Sweden.

Involving persons with special educational needs in the educational process of HEI on the example of inclusive education model is not an easy process. It requires the development and application of new regulations at both, theoretical and practical levels.

Authorities were interested in the problem of access to the HEI primarily in the late 20th century. However, this was accompanied with many problems. This led the public to think about who could get a higher education and who could not. It was necessary to train staff and administration, to equip universities with special equipment and prepare textbooks. This is still in the process of refinement, as not all countries can boast of a complete solution to this problem. Much has been done, but much more remains to be done.

An important element in the education system is still the school, the basic level. Students come from school and get the bulk of their education there. It is noteworthy, what they got from school and what we could give them in the high school.

Key-words: Inclusive education, Higher education, Persons with special educational needs, Disabilities